

Anmeldelse

Leifur A. Simonarson, Kaj Strand Petersen & Svend Funder 1998: Molluscan palaeontology of the Pliocene-Pleistocene Kap København Formation, North Greenland. *Geoscience* 36, 103 pp. – *Geologisk Tidsskrift*, hæfte 2, pp. 29. København, 1999–09–27.

Anmeldelse ved *Karen Luise Knudsen, Geologisk Institut, Aarhus Universitet, DK-8000 Århus C.*

Denne monografi om mollusker i Plio-Pleistocæne aflejringer i Kap København området i det nordøstlige Grønland omfatter resultater fra fire ekspeditioner til området (1979, 1980, 1983 og 1986). Den følger efter en lang række større og mindre publikationer baseret på resultater fra de samme ekspeditioner. Disse tidligere publikationer behandler lithostratigrafi og magnetostratigrafi, samt biostratigrafi baseret på planter, foraminiferer, ostrakoder, insekter samt små pattedyr.

Der gives i indledningen til afhandlingen en sammenfatning af alle tidligere publicerede resultater fra området samt en diskussion af Kap København Formationens alder og korrelation med Plio-Pleistocæn i Nordatlanten, herunder med nannoplanktonzoner og med marin oxygen-isotop-stratigrafi. Derefter følger en beskrivelse af de lokaliteter i Nordøstgrønland, hvorfra molluskerne til denne afhandling er indsamlet.

I afhandlingens hovedafsnit gives en detaljeret beskrivelse af 43 arter af mollusker samt en enkelt brachiopod, som er fundet i materialet. En detaljeret beskrivelse af molluskernes nuværende levevis og deres kendte geografiske udbredelse i Nordatlanten og det cirkumpolare område er flot illustreret med en række udbredelseskort. Derudover er arternes nuværende udbredelse i recente zoogeografiske faunaprovinser sammenfattet i et meget overskueligt diagram, som helt bestemt vil blive brugt af mange fremover. Med basis i denne sammenstilling er de plæo-økologiske forhold gennem Kap København Formationen tolket. Molluskfaunaen er den ældst kendte arktiske marine lavtvandsfauna, og ikke mindre end 10 arktiske arter synes at have første stratigrafiske forekomst (FAD - first appearance date) i Kap København Formationen.

De enkelte arter af muslinger og snegle er illustreret på en række tavler, som utvivlsomt i udgangspunktet har været klare og illustrative. Ved gengivelsen er disse desværre blevet unødvendigt meget formindsket (burde have fået hele sidebredden). Derudover er de for mørke, og dermed ikke særlig tydelige i gengivelsen. Dette er en beklagelig besparelse fra tidsskriftets side, idet netop gode tavler er meget væsentlige

for at få det optimale udbytte af en iøvrigt flot monografi som denne.

Som afslutning gives en sammenfattende diskussion af den stratigrafiske indplacering på grundlag af mollusker i Kap København Formationen. Derudover præsenteres en detaljeret korrelation til Plio-Pleistocæne lokaliteter fra hele det nordlige cirkumpolare område, samt til resten af Grønland, Island og East Anglia. Læsere med professionel interesse for Plio-Pleistocæne sedimenter får i denne afhandling en opdateret sammenstilling med mange nyttige referencer.

Afhandlingen henvender sig først og fremmest til specialister i stratigrafi og palæontologi, men enhver med interesse for mollusker og deres levevis og anvendelse vil med stort udbytte kunne læse det palæontologiske afsnit – eller dele af dette – og vil derudover kunne hente oplysninger om supplerende læsning i den omfattende referenceliste. Værket vil utvivlsomt komme til at indgå i universiteternes specialeundervisning i palæontologi og stratigrafi.

Afhandlingen kan købes hos Dansk Polarcenter (dpc@dpc.dk), prisen er kr. 225.

Forenings- meddelelser

Kommende møder

13.–17. september 1999 på Geologisk Museum: *Secondary adaptation to life in water. La réadaptation au milieu aquatique* – en interdisciplinær kongres over temaet: tetrapoders (hvirveldyr med fire ben) evolutionære tilpasning til livet i vand. Kongressen er no. 2 af sin slags, den første fandt sted i Poitiers, Frankrig i 1996.

Omkring 80 anatomer, etologer, fysiologer, geobiokemikere, palæontologer, zoologer m.fl. fra 31 lande og stater har tilmeldt foredrag og posters. Kongressens idé er med stor forskningsmæssig bredde at belyse pattedyrs, fugles, krybdyrs og padders tilpasning gennem geologisk tid til ferske og marine miljøer. Med „secondary adaptation“ hentydes til, at landdyrene stammer fra „fisk“ i Palæozoikum og selv gav ophav til svømmende og dykkende former (hvaler, pingviner, mosasaurer etc).

Tirsdag aften, d. 14. september afholdes åbent foredrag på Geologisk Museum v. J.G.M. Thewissen: *Hvalernes udviklingshistorie fra land til vand – friske vidnesbyrd fra foden af Himalayabjergene*. Foredraget er rigt illustreret og holdes på tydeligt engelsk. Adgangen er gratis.

Yderligere oplysninger: Ella Hoch, Geologisk Museum, EH@savik.geomus.ku.dk

Dansk Mineralogisk Selskab

Møderne afholdes fredage på Geologisk Museum, Øster Voldgade 5–7, København.

DGF FORUM

For Anvendt Geologi

Mandag d. 4. oktober 1999: Møde om de kommende års kortlægning af grundvandsressourcernes kvalitet, beskyttelse m.v. Mødet arrangeres af Troels Jakob Lund, Cowi og afholdes hos Cowi i Gladsaxe eller Lyngby.

Tirsdag d. 2. oktober 1999: *GEUS og den anvendte geologi*. Et møde for geologistuderende. Foredrag og rundvisning på GEUS, Thoravej 8, 2400 København NV. Emner: Grundvand, olie og gas, malm på Grønland samt ingeniørageologi og –geofysik.

November 1999: *Fag og fest*. Et møde for studerende og færdige geologer med faglige indlæg fra begge grupper. Mødet forventes afholdt på Geologisk Museum i København og afsluttes med en fest. Mødet arrangeres sammen med DGF.

Yderligere oplysninger: DGF's hjemmeside: www.geologi.com, Forum's newsletter og Poul Henrik Due, Teknologisk Institut, forum@geologi.com, tlf.: 4350 4118.

Malmgeologisk Klub

Møderne afholdes på Geologisk Institut, Østervoldgade 10, København.

Palæontologisk klub

Møderne afholdes (normalt) på tirsdage kl. 15.15 på Geologisk Institut i København i afdelingens bibliotek i stuen (ved trappe C).

Tirsdag d. 7. september 1999: T. Oji (Japan): *On predation on Tertiary stalked crinoids – and the crinoid decline*.

Tirsdag d. 28. september 1999: N. Just Rasmussen, J. Nielsen m.fl.: *Udgravning af dinosaurer i Lourinha, Portugal*.

Tirsdag d. 12. oktober 1999: F. Steeman: *Thylaccephala – rovlevende lededyr med problematisk slægtskabsforhold fra Palæo- og Mesozoikum*.

Tirsdag d. 2. november 1999: O. Tendal (og andre?): *Urimelige analogier/(over-)interpretationer i palæontologi – bl.a. xenophyphorer i Ediacara*.

Tirsdag d. 16. november 1999: D. Harper: *Diversity patterns in the Palaeozoic articulated brachiopods*.

Tirsdag d. 30. november 1999: N. Schovsbo: *Fossilfrie intervaller – hvorfor? Alunskifer som eksempel*.

Fredag d. 10. december 1999: Julemøde – et halvdagsmøde om store pattedyr – hvaler, elefanter etc. med foredrag á 20 min. og efterfølgende middag. Titter indkaldes til oktober, gerne før ferien og **senest 28. oktober!** Sendes, faxes eller e-mails til Niels Bonde. Samtidigt ønskes en titel på et foredrag til februar år 2000.

Petrologisk klub

Møderne finder sted onsdage kl. 12.15-13.00 i mødelokale 3, trappe B, 3. sal på Geologisk Institut, Øster Voldgade 10, København.

Sedimentologisk klub

Alle fordrag holdes onsdage kl. 15.00 i mødelokale 3, trappe B, 3. sal på Geologisk Institut, Øster Voldgade 10, København.

Afholdte møder

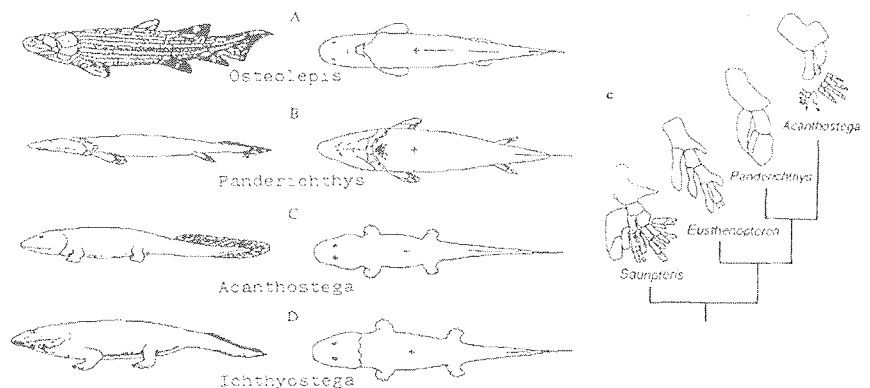
Palæontologisk klub

Tirsdag d. 27. april 1999: Peter Makovicky (Amer. Mus. Nat. Hist., New York): *Dinosauræg, reder og fostre – hvad kan de fortælle os?* Fund af dinosauræg og reder var indtil for få årtier siden en relativt sjælden begivenhed, men antallet af disse fund er vokset eksponentielt siden. Fund af æg med embryoner eller associeret med skeletter af voksne dinosaur er derimod stadig meget sjældne. Dette misforhold har ført til opstilling af en parataxonomisk klassifikation af dinosauræg, som tager sit udgangspunkt i æggenes morfologi samt histologi. Nye fund af æg associeret med enten embryoner, nyklækkede dyr eller voksne individer åbner muligheden for at undersøge æg-karakterer i et fylogenetisk perspektiv. Mange af disse

fund er indenfor gruppen *Maniraptora*, den gruppe af rovdinosaurer der omfatter fugle samt deres allernærmeste slægtninge, f.eks. dromaeosaurer. Undersøgelse af fylogenetiske karakterer fra dinosaur- og fugleæg er et lovende nyt perspektiv i forskningen omkring fugles afstamning. Samtidig tilbyder data fra fugles nærmeste rovdinosaur-slægtninge en mulighed for bedre at forstå forskelle i æggeskal-struktur mellem paleognather og neognather, de to hovedgrupper indenfor nulevende fugle.

Torsdag d. 29. april 1999: A.A. Ekdale (University of Utah, Salt Lake City, USA): *Tsunamiites at the KT Boundary in Northeastern Mexico? Trace fossils Tell the Truth!* Numerous outcrops in northeastern Mexico (Tamaulipas and Nuevo Leon) contain prominent sand units within hemipelagic marl sequences at the KT (Cretaceous-Tertiary) boundary. These beds have been interpreted by some workers as the result of catastrophic deposition of coarse sediment by an impact-generated tsunami, resulting from a presumed meteorite impact at the Chicxulub site at Yucatan. Trace fossils in these sand units, however, demonstrate that the KT boundary beds were deposited episodically over a relatively long period of time rather than in a single "instantaneous" event.

Tirsdag d. 4. maj 1999: Richard Bromley & Bjarne Richter (Geologisk Institut, København): *Faking fossils for fun.* Modern computer technology has provided what every scientist has ever wanted since the beginning of scientific enquiry, namely the means to provide an illustration supporting **any** conclusion or interpretation regardless of what is true, speculative or false. So throw away your camera and bye a computer scanner! By direct scanning, illustrations of fossils for publication or cataloging can be produced far more quickly and cheaply than by using traditional photographic means and the quality of the image is as good if not better. But whereas "the camera cannot lie", the computer is less well disciplined. This talk will be illustrated with examples of the computer's

capabilities, avoiding obvious examples from recent publications by the authors' closest colleagues.

Fredag d. 7. maj 1999: Dr. J. Clack (Cambridge) & Per Ahlberg (London): *From fins to fingers*.

Tirsdag d. 11. maj 1999: R.V. Dingle (Geologisk Institut, København): *In search of Antarctic Palaeoclimates*. To the proverbial man-in-the-street, Antarctica is a large mass of ice somewhere at the bottom of the world that is vaguely connected with the northern hemisphere "Ice Age": cavemen, woolly rhinos and mammoths (and even the odd dinosaur thrown in by Disney for good effect). The same man-in-the-street seems surprised (though not particularly interested) to know that it was once warm and forest-covered. For politicians, Antarctica has become synonymous with melting glaciers and the inexorable rise in sea-level that will flood low-lying western civilisations during the next hundred years or so. Some sort of lip-service to the area could, consequently, be worth votes. It is therefore a place of mystery and myth.

Geologists, of course, know better.

However, despite considerable research over the years by many national programmes and groups, the timing and locations for the onset of Cenozoic glacial conditions in Antarctica have not been established with any certainty, and neither have subsequent palaeoclimatic fluctuations. The mysteries and myths remain.

The British Antarctic Survey, which is based in Cambridge, and for whom the speaker worked until recently, has several ongoing projects which have investigated various aspects of these problems. I will outline some of the heroic efforts that have been made in this endeavour and discuss some of the results that have muddied the waters still further.